Vervoerregio Amsterdam

Toelichting bij

Ontwerp-Programma van Eisen

Concessieverlening Zaanstreek-Waterland 2023

8 juli 2021

In de Vervoerregio Amsterdam werken vijftien gemeenten samen aan een optimale bereikbaarheid en leefbaarheid in de regio Amsterdam. De Vervoerregio is opdrachtgever van het openbaar vervoer per bus, tram en metro. Hiervoor verlenen we concessies aan vervoerbedrijven en subsidie voor de exploitatie van het openbaar vervoer. Als regisseur van het regionale verkeer en vervoer dragen we bij aan goede verbindingen tussen bestemmingen, zodat mensen zich per openbaar vervoer, fiets of auto snel, veilig en comfortabel kunnen verplaatsen. Deze ambities moeten ook in de aanbesteding van de concessie Zaanstreek-Waterland verwezenlijkt worden. Daarom stelt de Vervoerregio eisen aan de bedrijven die het openbaar vervoer verzorgen. Deze eisen zijn opgenomen in een Programma van Eisen. In deze brochure vindt u een toelichting op het Ontwerp-Programma van Eisen.

MAATSCHAPPELIJKE VERANDERINGEN

In de aanbesteding wordt rekening gehouden met grote maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het openbaar vervoer: de overgang naar elektrisch vervoer, de opkomst van *big data* en innovatieve vormen van mobiliteit.

In de regio hebben zich de afgelopen jaren enkele veranderingen voorgedaan. Het aantal reizigers is gegroeid, er zijn elektrische bussen gaan rijden en de Noord/Zuidlijn is in gebruik genomen. Een deel van de buslijnen uit de Zaanstreek en Waterland heeft station Noord als nieuwe eindbestemming in Amsterdam.

PROGRAMMA VAN EISEN: DE ACCENTEN

In het Programma van Eisen (PvE) worden de ambities van de Vervoerregio vertaald naar concrete aanwijzingen voor de exploitant van het openbaar vervoer (de concessiehouder).

Het bestaande aanbod in de concessies Zaanstreek en Waterland is het uitgangspunt voor de nieuwe concessie. Dit wordt immers goed gewaardeerd door de reiziger. Daarnaast zijn een paar nieuwe accenten gelegd, met name op het gebied van duurzaamheid, nieuwe vormen van mobiliteit en kwaliteit van de dienstverlening.

AANBESTEDEN VAN OPENBAAR VERVOER

Het openbaar vervoer wordt in concessies aanbesteed. Een concessie is een gebied waar één OV-bedrijf het alleenrecht heeft om voor een bepaalde periode openbaar vervoer aan te bieden. In december 2023 lopen de huidige concessies Zaanstreek en Waterland af en worden zij samengevoegd in een nieuwe concessie: Zaanstreek-Waterland. In 2019 is de Vervoerregio gestart met de aanbesteding van deze concessie, maar deze moest in juli 2020 worden stopgezet in verband met de coronapandemie. Momenteel bereidt de Vervoerregio de hernieuwde aanbesteding voor. Geïnteresseerde bedrijven kunnen in het voorjaar van 2022 inschrijven op deze concessie, om vanaf eind 2023 de nieuwe concessiehouder van Zaanstreek-Waterland te worden.

DUURZAME CONCESSIE EN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

- De nieuwe concessie wordt een duurzame concessie. Vanaf de start van de concessie stoot 100% van de voertuigen geen schadelijke stoffen uit, waarbij mogelijk alleen een ontheffing geldt voor sommige buurtbussen. Om de concessiehouder in staat te stellen de extra investeringen in schone technologie terug te verdienen, kent de concessie een langere looptijd dan de bestaande concessies. De looptijd voor de concessie Zaanstreek-Waterland is tien jaar, waarbij de concessie nog eens met maximaal vijf jaar verlengd kan worden.
- De concessiehouder dient zich ook te richten op het bijdragen aan een circulaire economie. Zo wordt voorgeschreven dat hergebruik van grondstoffen wordt gemaximaliseerd.
- Wettelijk is bepaald dat de nieuwe concessiehouder het personeel van de huidige vervoerders overneemt. In het PvE worden aanvullende eisen gesteld aan het investeren in het opleiden en inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, alsmede aan goed werkgeverschap.

FLEXIBILITEIT IN DE CONCESSIE

- Om in te kunnen spelen op ontwikkelingen binnen de concessie en de behoeften van de reizigers komen er iedere vier jaar herijkingsmomenten . Tijdens deze herijkingsmomenten kan de concessie aangepast worden om ruimte te geven aan nieuwe ontwikkelingen en veranderende behoeften van reizigers.

NIEUWE VORMEN VAN MOBILITEIT

- De concessiehouder dient open te staan voor nieuwe vormen van mobiliteit die aan willen sluiten op het busnetwerk. Te denken valt aan initiatieven voor deelfietsen of deelauto's en ontwikkelingen op het gebied van Mobility as a Service (het via één app kunnen boeken een hele reis, ook als daarvoor verschillende vervoermiddelen gebruikt worden).
- Van de concessiehouder wordt verwacht dat hij zich opstelt als 'ketenregisseur' van de reis, die uit een keten van verplaatsingen met verschillende vervoermiddelen kan bestaan.

HOGERE KWALITEIT VAN DIENSTVERLENING

- Reizen van deur tot deur moet veilig, prettig en vanzelfsprekend zijn. De Vervoerregio zet in op verdere stijging van de reizigerswaardering van het openbaar vervoer. Veiligheid is hiervoor een belangrijke basis. De Vervoerregio schrijft voor dat de concessiehouder voldoet aan bestaande eisen op het gebied van sociale veiligheid.
- Het verzorgen van een prettige reis valt voor een belangrijk deel onder de verantwoordelijkheid van de concessiehouder. Er worden eisen gesteld aan de inrichting en toegankelijkheid van de voertuigen en de informatievoorziening. Het verbeteren van de reisbeleving van de reiziger krijgt in de nieuwe concessie meer aandacht.
- De vanzelfsprekendheid van gebruik van openbaar vervoer kan bevorderd worden door de combinatie van vervoerwijzen te verbeteren. De Vervoerregio eist dat de concessiehouder reisinformatie deelt met derden en meewerkt aan de introductie van nieuwe, laagdrempelige betaalwijzen.

R-NET

- Openbaar vervoer moet grote aantallen reizigers snel, betrouwbaar en comfortabel vervoeren. De Vervoerregio vraagt de concessiehouder mee te werken aan het doorontwikkelen van de R-netformule op de belangrijkste trajecten in de concessie. Dit

dient hij te doen in goede afstemming met de Vervoerregio en de wegbeheerders.
- De Vervoerregio streeft naar een integraal ov-netwerk passend bij de omgeving. Sinds de opening van de Noord/Zuidlijn in 2018 eindigen daarom veel buslijnen naar Amsterdam op station Noord. Voor de nieuwe concessie is het voor de concessiehouder mogelijk om de bestaande verdeling van het aantal ritten naar station Noord en het Centraal Station te behouden
- De Vervoerregio heeft echter wel de wens dat, zodra de vervoersvraag dit toelaat, het aantal ritten naar Amsterdam Centraal Station zowel absoluut als relatief afneemt.

Fietsenstallingen
Het gebruik van de fiets in combinatie met snelle buslijnen is voor veel reizigers aantrekkelijk. De Vervoerregio vraagt van de concessiehouder om open te staan voor samenwerking met aanbieders van deelfietsen. De Vervoerregio, concessiehouder en wegbeheerder houden regelmatig overleg over faciliteiten op haltes, waaronder fietsenstallingen.

GOEDE INPASSING IN DE OMGEVING

- De Vervoerregio is voortdurend in gesprek met wegbeheerders over de effecten die openbaar vervoer heeft op de leefomgeving en over aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen. Van de concessiehouder wordt geëist dat hij actief deelneemt aan overleggen over inpassing van openbaar vervoer in de omgeving. Dit past ook zijn rol als ketenregisseur. Daarnaast stelt de Vervoerregio voor het eerst een veiligheidsbeheers-systeem verplicht, om de verkeersveiligheid te vergroten.
- In de toekomst worden gebieden mogelijk op andere manieren ontsloten. Om in te spelen op de actuele ontwikkelingen worden de hiervoor genoemde herijkingsmomenten gebruikt. Het gaat hier bijvoorbeeld om de mogelijke opkomst van zelfrijdende auto's, de toenemende beschikbaarheid van diensten (zoals deeltaxi's, deelauto's en deelfietsen) en het autoluw maken van stadscentra. Voor nieuwe woon/werkgebieden gelden strengere ontsluitingseisen zodat het openbaar vervoer voor nieuwe gebruikers direct een aantrekkelijke vervoerwijze is.

VOORTBOUWEN OP HET BESTAANDE AANBOD

Het openbaar vervoer dat voorafgaand aan de coronapandemie in het gebied reed werd door de reiziger goed gewaardeerd. Het PvE bouwt daarom voort op dat aanbod. Dit aanbod is momenteel vanwege de impact van de coronapandemie op het aantal reizigers weliswaar noodgedwongen verminderd, maar qua opzet is het grotendeels gelijk gebleven. De Vervoerregio werkt de komende tijd samen met de vervoerders aan herstelplannen om het openbaar vervoer weer zo snel mogelijk op niveau te brengen.
De Vervoerregio streeft daarom naar een aanbesteding die voortbouwt op het bestaande aanbod, de ambities van de Vervoerregio verwezenlijkt en antwoord geeft op de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren. Om de inschrijvende partijen de ruimte te bieden om een dergelijk innovatief aanbod af te geven, zijn de minimumeisen lager dan het huidige aanbod. De Vervoerregio zal de concessiehouder stimuleren om het aanbod stap voor stap uit te breiden, naarmate de reizigers weer terugkeren naar het OV.

INTRODUCTIE NIEUWE BETAALWIJZEN

In de komende jaren worden er in het Openbaar Vervoer nieuwe betaalwijzen geïntroduceerd.

Reizigers zullen bijvoorbeeld via de mobiele telefoon of bankpas kunnen gaan betalen voor de OV-reis. Dit vergroot het betaalgemak en daarmee de toegankelijkheid van het OV. Het PvE verplicht de concessiehouder om mee te werken aan de invoering van deze nieuwe betaalwijzen.

WAT IS HET PROGRAMMA VAN EISEN PRECIES?

Het Programma van Eisen beschrijft voor de hele concessie aan welke minimumeisen de concessiehouder moet voldoen. Het PvE is daarmee hét instrument waarmee de Vervoerregio invloed uitoefent op de wijze waarop de concessiehouder het openbaar vervoer organiseert. Vanwege het belang van dit document wordt het PvE ter inzage gelegd, daarbij aangeduid als 'ontwerp-Programma van Eisen'.

De concessiehouder moet minimaal voldoen aan de eisen in het PvE. Daarnaast daagt de Vervoerregio de concessiehouder tijdens de aanbesteding en tijdens de uitvoering van de concessie uit om meer te bieden dan dit minimum. Dit komt doordat de Vervoerregio naast eisen ook wensen formuleert. De aanbiedingen die veel wensen honoreren kunnen rekenen op een hogere beoordeling.

PARTICIPATIE VAN BEWONERS EN REIZIGERS

Tijdens de voorbereiding op de in 2020 afgebroken aanbesteding heeft de Vervoerregio grote aantallen bewoners en reizigers gevraagd om mee te denken over het openbaar vervoer in de nieuwe concessie. Ruim tweeduizend bewoners en reizigers uit het concessiegebied Zaanstreek-Waterland hebben destijds geparticipeerd. In het PvE zijn de uitkomsten van de burgerparticipatie meegenomen. Het Ontwerp PvE dat nu voorligt, bouwt grotendeels voort op het PvE van de afgebroken aanbesteding. Wel is het PvE geactualiseerd op basis van nieuw beleid, nieuwe (innovatieve) ontwikkelingen, de huidige stand van zaken van projecten en de impact van de coronapandemie op het gebruik van het openbaar vervoer.

RAADPLEGING VAN INWONERS DOOR GEMEENTEN

Daarnaast hebben verschillende gemeenten na raadpleging van hun eigen inwoners een aantal wensen geformuleerd voor de nieuwe concessie. De Vervoerregio zal deze wensen meenemen bij het beoordelen van de aanbiedingen. Dit betekent dat inschrijvende partijen die één of meerdere wensen van gemeenten in hun aanbieding opnemen, meer kans hebben om de nieuwe concessie gegund te krijgen.

CONCESSIEGEBIED ZAANSTREEK-WATERLAND

VERVOLGPROCES VAN DE AANBESTEDING

Het ontwerp-PvE is op 8 juli 2021 vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van de Vervoerregio en ligt tot en met 18 oktober 2021 ter inzage. Op het ontwerp-PvE kan schriftelijk of digitaal een reactie ingediend worden. U kunt niet reageren op deze brochure die als toelichting dient op het ontwerp-PvE.

De adviescommissies en Reizigers Adviesraad van de Vervoerregio brengen een advies uit. De reacties en adviezen worden opgenomen in een Reactienota waarin is aangegeven op welke wijze deze zijn meegenomen in het definitieve PvE.

Planning aanbesteding concessie Zaanstreek-Waterland

8 juli t/m 18 oktober:	Het ontwerp-PvE ligt ter inzage
26 oktober 2021:	Bespreking van het ontwerp-PvE in de Regioraad
December 2021:	Bespreking van het PvE in de Regioraad, vaststelling PvE
December2021:	Start van de aanbestedingsprocedure
Zomer 2022:	Gunning van de concessie
December 2023:	Start van de concessie Zaanstreek-Waterland

HOE KUNT U EEN ZIENSWIJZE INDIENEN?

Het ontwerp-PvE is te vinden op www.vervoerregio.nl. Het kan ook worden aangevraagd via aanbestedingzawa2024@vervoerregio.nl of via het secretariaat van de Vervoerregio, tel. 020-5273700. Reacties kunnen tot en met 18 oktober worden gemaild naar aanbestedingzawa2024@vervoerregio.nl.
Schriftelijk reageren kan ook. Stuur dan uw reactie naar: Vervoerregio Amsterdam, o.v.v. Inspraak concessie Zaanstreek-Waterland, Postbus 626, 1000 AP Amsterdam. Vergeet niet uw naam en adres erbij te vermelden en het onderwerp en de pagina waar uw reactie over gaat.